

3

הקדושה יסוד היסודות

למית יסוד

1

2

א.

הזמן גרמא ימי השוכבי"ם לדבר ולהתחוק, בעניני החטאים הידועים ובלתי ידועים, אם באונס ואם ברצון, אשר ידעי איניש בנפשי ומי יאמר זכיתי מהם, שע"פ המבואר בכתבי האריז"ל שבעות אלו מסוגלים לתקן את הפגמים, ואין ענינם רק תשובה לתקן את העבר ע"י סיגופים ותעניות, אלא בעיקר לרפא גורמי המחלה ולעקור 10 את הרע משורשו, וכמ"ד רשב"י ורפא לו. מאד קשה הריבור בענינים אלו, וכל חו"ל (ערבין סו:) תמיהני אם יש בדרך הזה מי שיוכיח, אך עוד יותר מזה קשה השתיקה. וכמאמר הגה"צ ר' משה מידנער ז"ל על מאמר הגמ' (סוכה נב:), אם פגע בך מנוול זה משכחו לבית המדרש, היינו היכן שדורשים בענינו, על תחבולתיו ועל העצות להתגבר עליו. והיות ומהו זה 20 היא אחת מהיסודות העיקריים של נקודת רבותה"ק ז"ע, ומרן אדמו"ר ז"ע אמר פעם בישיבה בברגוביץ, כי יסודות הישיבה הם אמונה ושמידת ברי"ק, וזו מטרת הישיבה שילמדו בה תורה בקדושה וטהרה, מן הראוי להאריך את הריבור על אודני דשמעי, ולבאר העצות מפי ספרים וסופרים בענינים אלו, לכל

4

שערא ופתחא קדמא פתחא דגופא, שהוא השער לה' אשר צדיקים יבואו בו, לכל הרוצה להיות הבא להטרה, שאם מקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה בכל הענינים. וכמו שאמר מרן מלעכוויץ ז"ע, ה' בציון גדול ורם הוא על כל העמים (תהלים צט), ציון גימט' וס"ף הוא מדת יסוד, השי"ת גדול אצל מי שהוא שומכרי"ק, ורם 10 הוא על כל העמים, שזה יותר גבוה ממי שעובד להשי"ת בשאר ענינים.

ב.

האדם בימי הנעורים הוא כמלוא רתיחת דמו וכמלוא התאוות ותשוקות רעות. העין רואה והלב חומד, מלא שאיפות וסובל מחוסר סיפוק בחיים, והתגברות כח המדמה, והוא נמצא תמיד בחזית מלחמה, שאם רק מסיח דעתו ממלחמת היצר הרע מיד יפול ברשתו. והתיקון הגמור לכל כחות הרע שבאדם 20 ע"פ דרך החסידות הוא ע"ד מאה"כ (שמות י) כי ממנו נקח לעבוד את ה', כי אין רע יורד מן השמים, וכל

אשר קרבת ה' יחפץ ללמוד בקדושה ובטהרה כרצון ה' וכרצון יראיו. חכות אבות רבותה"ק ז"ע יגן על כל הרוצים, ורוצים לרצות להיות נוהר ונשמר מכל סיג ופגם במחשבה דיבור ומעשה.

רבותה"ק ז"ע שמו את עיקר הדגש בעבודתו ית' במדה זו, שכל העלויות והירידות בכל הענינים תלויים אך ורק בזה. ואמרו שלכן נקראת מדה זו יסוד, כי היא יסוד האדם. אי אפשר 10 שתהיה לאדם התעלות אמיתית בעבודתו ית', או הרגשת נועם קדושת השבת ושאר מצוות, אלא אם מתנהג בקדושה ובטהרה במדה זו. וכמאמר צדיקים עה"פ (תהלים קטו) עינים להם ולא יראו, אם משתמשים בעינים להם, היינו למלאות תאוותם, או לא יראו בגדלות ה'. וכן אונים להם ולא ישמעו, שאינם זוכים לשמוע דבר ה'. האדם המטמא 20 חו"ץ את רתיחת דמו ואבריו, הרי הוא בבחי' עונותיכם חקוקים על עצמותיכם (וזה"ק ח"ג ערה.), שאפי' כאשר רוצה להתרומם מכבידים הם עליו, ואילו כשמטהר את רתיחת דמו אז הוא בבחי' כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמנך. עוד אמרו ז"ל שכל הארת הדעת אמת ואמונה של איש יהודי, תלוי במדה זו עד כמה שנוהר שלא לפגום חו"ץ. וחסידי'ם הראשונים היו לוחמים על הסתכלות

5

תכונות הנפש שבאדם בידו להעלותם למקור הטוב והקדושה, כל תאוותיו ותשוקותיו ואהבה רעה שיש בו יעלה לשרשו לאהבתו ית', ויתעלה על ידי זה עוד יותר. אך מי יעלה בהר ה', להשיג מדרגה זו השייכת לבני עליה, ומה יעשו אלו שמצד אחד היצה"ר שלו מתגבר ומתחדש בכל יום אשר לא יגוח ולא ישקוט עד כי כשל כח 10 הלחימה, ומצד שני השאיפה לכבוש עולם ומלואו, וכן כח המדמה שהשי"ת הטביע באדם בימי הנעורים, שע"ז אינו רואה שום דבר באור הנכון, ומה שהוא אסון עבורו כדמיונו הוא אושר, מר נדמה לו כמתוק ומתוק מר. ומלחמתו בב' חזיתות, רובץ תחת עול נפש הבהמית.

תשובתו שלא בשכליות יטהר גבר, כמאמר מרן ביסוד"ע ז"ע כי רע א"א לעקור בשכליות, ורק כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל, היינו מלחמה כבדה, במעשים ובמס"נ להלחם על כל צעד, מחשבה רעה, והסתכלות אסורה, ביגיעה עצומה המפרכת את הגוף. ואז ה' איש

אסורה במסירות נפש ממש, כדין אבירייהו דג"ע שהוא ביהרג ואל יעבור, ועל הרהור רע כגופה של עבירה. ומרן מלעכוויץ ז"ע אמר, ויסוד סיומא דגופא (פמח אליהו), להשיג מדה זו בלתי יתכן אלא כאשר עושים סוף לתאוות הגופניים.

ומצינו בחו"ל שהתמידו מאד בעונן זה, כמו שאמרו (ב"ב נו:) עה"פ ועוצם עיני מראות ברע, זה שאין מסתכל בנשים העומדות על הכביסה, וקאמר ה"ד אי דאיכא דרכא אחרינא רשע הוא, ופי' הרשבים אע"פ שהולך ואינו מסתכל בהן, כיון שאינו מתרחק מן הכיעור אינו ניצל משם רשע, מה שלא מצינו בכל דיני תורה. וכמ"כ אחו"ל (נדה יג:), ישב לו קוץ למטה מטבורו תבקע כריסו ואל יהיה רשע שעה אחת לפני המקום, אם ע"י שאינו שומר ידיו בעת הוצאת הקוץ למטה מטבורו 20 כבר נקרא רשע, או כשעובר במקום שכול להכשל בהסתכלות אסורה שאפילו שומר את עיניו נקרא רשע, כ"ש וק"ו מי שח"ץ מטמא את עיניו או ידיו בודון, שאף אם יש בידו תורה ומצוות ומדקדק בקלות כבחמורות הרי הוא חו"ץ בכלל רשע. ובודאי ראוי להרחיב את הדבור ע"ז, כי בקל יכול לעבור על איסור מה"ת ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם ואינו משים לב על הפגם שעבר. ולפתח חטאת רובץ, כמו שאמרו רבותה"ק ז"ע דהיינו

6

מלחמה, כמאמר רבותה"ק ז"ע שהשי"ת הוא עם איש לחם. כל רפיון ידים בימי הנעורים אחריהם מי ישורנה, וריבים חללים הפילה גם מבני תורה ויראה. והעיקר שלא להכנע אפילו אם כבר עברו כמה פעמים שקיבל על עצמו ולחם בכל כוחותיו ואינו רואה סימן ברכה, שהיצה"ר בועד בו כמו אש ומכשילו פעם אחר פעם. ואמרו 10 רבותה"ק שעליו נאמר ואראך מתבוטסת בדמין, כמו מי שנפצע במלחמה ומכל הצדדים שותת הימנו דם, ואם אינו נכנע לאויב, אז ואומר לך בדמין חיי, יש מזה נח"ד להקב"ה יותר מן העבדות של מלאכים ושרפים. דוקא מתוך מצב כזה יכול חייל לעלות לדרגה גבוהה, כשלמרות שנפצע ממשך לחום, משא"כ בימי שלום הר"ז דבר נדיר שיעלה בדרגה. ומרן אדמו"ר בב"א ז"ע פי' מאמר חו"ל (במד"ד יט) תבא אמו ותקנה צואת בנה, והנה הנפגע במלחמה הרי אם יתעכב לחבוש פצעיו

7. ב' ג' ע'ק, ז'אחמ'ר הי'ר - ג'לג'ר, ז'ז'ז'ר ז'ג'ר

7

י'קב' עוד כדור מות, ורק אחרי שמגיע למקום בטוח מתפנה לחבוש את פצעיו, כמ"כ כימי הנעורים צריך ללחום בלי הרף, ורק כאשר תבא אמו, אם נקראת מרת הכינה, והוא בן ארבעים לבינה, כשיהיה בן ארבעים ורתיחת הדם נחה, אז תקנה צואת בנה, היינו תיקון הפגמים מהעבר. עיקר הכלל במלחמה שמי שחס על כבודו של מלך לא יכנע להאויב 16 עד שיפת דם אחרונה, ויעדיף למות מות גיבורים מליפול בשבי ולהיות נכנע לאויב, שהיא הבחי' של השלמה עם המצב שאין לו סיכויים להצלחה, וכמו שאמר מרן מקוברין זי"ע שהגרוע ביותר אם משלים שיסאר כמו עכשיו.

ד.

8 והעצה וכלי הנשק להלחם נגד האויב בנפש, הם שלשה דברים שעליהם העולם עומד תורה עבודה וגמ"ח. וכמו שהפגם ראשיתו במח כמחז"ל אל יהררר ביום וכו', ואח"כ ברגשות הלב ומשם לכלי המעשה, העין רואה והלב תומד וכלי המעשה גומרים, כן גם ראשית התיקון במח, להעמיק כל מחוה בלימוד בעיון רב, וכמאמר מרן בד"ש זי"ע שכמו שיש סהרה לגוף ע"י טבילה, כך הסהרה על מחשבות והירורים היא טבילת המח בתורה, התעמקות כזאת בתורה ששום מחשבה אחרת לא תהיה חוצצת. וחז"ל אמרו (קידושין ל:)

19

הק' עה"פ (בראשית מה) אני יוסף אחיכם אשר מכתם אותי מצרימה, דלשון אחיכם שמזכיר כאן הוא להגיד שגם בעת שמכתם אותי מצרימה הייתי גם כן אחיכם שלא כהתה עין האחוה, הגם שראה אכזריות כזאת מאחים. וביאר דמדת אהבה הנאמנה לזולת, גם בעת שהלה דורש רעתו, לא תתכן רק אצל מי שהוא שומר בר"ק שהוא 10 מרת יוסף, שהוא בעלים על מדת אהבה שלו, לא לאהוב את מה שאסור, אלא שתהיה קודש לה', לאהוב את אשר רצונו ית' שיאהב, אהבת ה' ואהבת אחים. האהבה שלו היא אינה תלויה בדבר, בשביל זה שחבירו אהב אותו, ולא בשביל שהאהב זה תביא לו תועלת חומרית ואפילו רוחנית. וכמו כן להיפך על ידי שמשקיע את כל כח האהבה שלו באהבת הזולת, הריהו ניצול מאהבות ותאוות ורות ורעות. ועד"ז

13

ואותו דבר שייך ביותר במדת החסד לעשות טובה לחבירו כמוכח הרוחני או במובן הנפשי, בעת שהוא ירוד ברוחו ומדוכא בנפשו, ומעודדו ומחזקו מתוך אהבה נאמנה, ה"ו תיקון גדול, ומתקן את מרת אהבה השקועה בתכלית השפלות, ומעלה אותה לשרשה למקור הקדושה והטהרה. הם הם שלשה דברים שיעשה האדם וינצל על ידם מידי יצה"ר. ואם 10 רואים זה שהוא במלוא להט הנעורים ואינו משקיע את כחותיו הנפשיים האלו בדברים שבקדושה, בתורה עבודה וגמ"ח, אין מציאות שינקה מהפגמים הקשים ומרים, כי לא נבנתה צור אלא מתורבנה של ירושלים, וכשזה גופל זה קם, ואין לו כח הלחימה נגד האויב בנפש.

10

יש גם להסביר מה שסיפר מרן אדמו"ר זי"ע בשם ר' אפרים שלום ז"ל כי הרה"ק מרחמסטרביקא ז"ל הומין פ"א את כל הקהל לדרוש בעניני תיקון פגמי בר"ק, ואמר כי אין דרכו לדבר על עניני תיקון פגם זה, כי התקונים הם מאד קשים בסיגופים ותעניתים והתועלת מזה היא מועטת, אך עכשיו מצא תיקון קל ומועיל הרבה, ללכת ולכתת רגליו לאסוף כספים עבור בצרכים. והנה הפי' המקובל ע"ז כי הפגם הוא ברגלים, וע"כ התיקון הוא לכתת רגליו לדבר מצוה, וע"פ דברינו י"ל עוד, כי פגם בר"ק מקורו ממדת חסד, וכמ"ד בעריית (ויקרא כ) כי חסד הוא, ולכן התיקון גם הוא במדת החסד. והנה לתת כסף משלו לעניים אין זה ענין חסד אלא צדקה, אבל לאסוף אצל אחרים זה בחינת חסד המתקן מדה זו.

10

מנפש הבהמיות. וכמאמר אדמו"ר בב"א זי"ע בשם צדיקים עה"פ (תהלים נא) מזמור לדוד וגו' כאשר בא אל בת שבע, שבאו רגש והתלהבות לדבר עבירה, כאשר בא אל בת שבע, כן אמר מזמור זה. וזה להורות תשובה ליחיד להכניס את האהבה והרגש לתוך הקדושה, ולהתפלל בשפיכת נפש לפניו ית'. ולעורר לבו לבכי, שע"פ המובא 10 מהבעש"ט זי"ע ומהה"מ זי"ע הר"ז מן התקונים הגדולים לפגם בר"ק, כמו שפירשו עה"פ (שמות כב) מלאתך ודמך לא תאחר, אם רצונך למלאות מה שפגמת ויצא לבטלה ר"ל, העצה דמך לא תאחר, ועי"ז בכור בניך תתן לי, תחזיר הנה"ק לשרשם. הנה הפגם מתחיל במח ונמשך ללב, והדמעות מעומקא דלבא גם הם מקורם מהמח ובאים מהלב. וכל בכיה שאינה מאחדת המח והלב, קראו לזה בכיה 20 וזוה שאין אחריה כלום, ובכלל מאמר רבוה"ק עה"כ ירחצו מים, שצריך לרחוץ את המים האלו, אבל בכיה מקירות הלב מסחרת הפגמים.

וגמ"ח, נכלל בזה אהבת ישראל, שדורש טובת כל אחד מישראל לעשות אתו גמ"ח בגופו ובממונו, וכן אהבת חברים אחים ורעים, ואהבת לרעך כמוך, שזה אחת מהעצות והדרכים לתיקון העבר ושלא לקלקל בעתיד. וענינו ע"פ מה שאמר כמה פעמים אדמו"ר בב"א זי"ע להסביר את דברי אה"ח

10